

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Autor práce:	JUDr. Martin Litvan, LL.M.
Název práce:	Odpovědnost členů statutárních orgánů obchodních společností
Školitel:	doc. JUDr. Stanislav Plíva, CSc.
Školící pracoviště:	Katedra obchodního práva Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Oponent:	prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Pracoviště oponenta:	Katedra obchodního práva Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno

I. Úvodem

Dopisem datovaným 29. května 2012 (který jsem obdržel 11. června 2012) jsem byl proděkanem doc. JUDr. Josefem Salačem, Ph.D. v zastoupení děkana Právnické fakulty UK v Praze jmenován oponentem nadepsané práce.

Práce si stanovila za cíl provést posouzení a rozbor problematiky, která je nesporně aktuální a jejíž zpracování je současně náročné.

Autor používá při zpracování zejména metody historické, komparativní a analytické. U údajů získaných použitím analytické metody pak vhodně provádí jejich syntézu.

II. K obsahovým otázkám

Jestliže by nebyla mezi společností a členem statutárního orgánu sjednána smlouva o výkonu funkce, bude se jejich vzájemný vztah dnes řídit podle ustanovení § 66 odst. 2 obchodního zákoníku přiměřeně právní úpravou určenou pro mandátní smlouvu. Právní úprava tohoto smluvního typu je v ustanovení § 566 a násl. obchodního zákoníku.

Mandátní smlouvou se zavazuje mandatář, že pro mandanta na jeho účet zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost uskutečněním právních úkonů jménem mandanta nebo uskutečněním jiné činnosti, a mandant se zavazuje zaplatit mu za to úplatu.

Je-li zařízení záležitosti předmětem podnikatelské činnosti mandátáře, má se za to, že úplata byla smluvna. To je základní ustanovení tohoto smluvního typu, přestože tak není v obchodním zákoníku označeno.

Podstatnými částmi (ve smyslu ustanovení § 269 odst. 1 obchodního zákoníku) mandátní smlouvy jsou:

- přesné označení smluvních stran
- přesné určení zařizované obchodní záležitosti
- závazek mandátáře, že pro mandanta zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost (uskutečněním právních úkonů jménem mandanta nebo uskutečněním jiné činnosti)
- závazek mandanta zaplatit mu za to úplatu (výše úplaty sjednána být nemusí; je-li zařízení záležitosti předmětem činnosti mandátáře, pak platí vyvratitelná domněnka, že úplata byla smluvna).

Mandátní smlouvu můžeme charakterizovat jako druh smlouvy příkazní, od ní se však konkrétními znaky odlišuje. V obchodním zákoníku je mandátní smlouva smlouvou s obecným vymezením ve vztahu ke smlouvám s vymezením zvláštním, v nichž jde také o zařízení záležitosti.

Obchodní zákoník pak na použití smlouvy mandátní, resp. na její přiměřené použití v některých případech odkazuje. Jak jsme již uvedli, je to i pro vztah člena statutárního orgánu ke společnosti.

Není-li výše úplaty ve smlouvě stanovena, je mandant povinen zaplatit mandatáři úplatu, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za činnost obdobnou činnosti, kterou mandatář uskutečnil při zařízení záležitosti. Nevyplývá-li ze smlouvy něco jiného, vznikne mandatáři nárok na úplatu, když řádně vykonává činnost, ke které byl povinen, a to bez ohledu na to, zda přinesla očekávaný výsledek či nikoliv.

Přiměřené využití právní úpravy mandátní smlouvy není neobvyklé. Počet případů, ve kterých se však sjednává smlouva o výkonu funkce se - zdá se - zvyšuje.

To je však jen základním východiskem posuzované problematiky. Autor při jejím zkoumání rozčlenil materii (kromě závěru) do šesti částí. Nejprve obecně vymezuje obchodní společnosti a základní pojmy a systémy řízení a správy obchodních společností.

Poté se zaměřuje na základní práva a povinnosti členů statutárních orgánů obchodních společností a odpovědnostní princip v právu a jeho vztah k obchodním korporacím.

Těžiště práce pak spatřuji v části nazvané Soukromoprávní odpovědnost členů statutárních orgánů obchodních společností.

Mimo zájem autora pak nemohla zůstat nová platná právní úprava, která je zpracována v části s názvem Nová právní úprava korporátního práva a odpovědnost členů statutárních orgánů obchodních společností v České republice, její pozitiva, nedostatky, návrhy de lege ferenda a možnosti vývoje korporátního práva.

Celá práce je nabitá množstvím údajů a obsahuje řadu podnětů. Z nich můžeme uvést jen některé náměty a konstatování a ponechat na úvaze autora,

kterým z uvedených se bude zabývat (rozvádět je, doplňovat, dále argumentovat) v rámci ústní obhajoby:

Ke s. 11, 181 i na dalších místech práce

Souhlasíme se tím, že obchodní, korporátní a insolvenční právo má řadu souvislostí a průniků a mělo by se vždy podávat společně, zejména v pedagogickém procesu (např. v nám blízké Slovenské republice se tak děje).

Ke s. 48

Vidí autor event. nebezpečí vzniku gerontokracie i v našich podmínkách?

Ke s. 53

Jak hodnotí dr. Litvan případnou „kooptaci“ člena představenstva tímto představenstvem?

Ke s. 77

Jak bude posuzována odpovědnost člena představenstva, jde-li o souběh výkonu funkce člena a řídicího zaměstnance společnosti?

Ke s. 170

Zde autor zkoumá vztah náhrady škody a smluvní pokuty. Bylo či nebylo by možno v těchto vztazích využít znění ustanovení § 486 obchodního zákoníku?

Ke s. 234

Důvodová zpráva NOZ hovoří o potřebě jednotné úpravy. Jaký je názor disertanta na tuto otázku? Jsou v některých zemích upraveny smluvní typy v občanském zákoníku i některé smluvní typy v obchodním zákoníku?

Ke s. 346 a násl.

Autor zde provádí rozbor právní úpravy vymezením odpovědnosti členů statutárních orgánů v NOZ. Prokazuje, že tyto otázky plně ovládá a upozorňuje na úskalí, která lze očekávat.

Ke s. 261 a násl.

Přesvědčivě je zde argumentováno při hodnocení koncepcí odpovědnosti. Autor i zde vhodně argumentuje a prezentuje vlastní názory.

Ke s. 283 a násl.

To plně platí i v autorových úvahách o ručení – rozšíření povinnosti ručení.

Ke s. 293 a násl.

Práce ústí do přesvědčivého závěru.

III.

K formálním otázkám

Práce je přehledně a vhodně členěna. Je mimořádná nejen svým obsahem, ale i rozsahem (337 s.).

Je dokumentována kvalitním způsobem, počet citací domácích a zahraniční literatury prokazuje, že si autor ke zpracování díla vytvořil bohatou poznatkovou základnu.

Dílo je kvalitně provedeno i po grafické stránce. Neobsahuje tisková pochybení.

IV.

Závěr

Práci plně doporučuji k obhajobě. Po mém soudu jsou splněny určené předpoklady pro tento druh prací.

Po úspěšné obhajobě doporučuji udělení hodnosti Ph.D. Doporučuji též vydání práce v knižní podobě.

V Brně, dne 18. června 2012

Karel Marek